

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

echter een overlap met de persoonlijkheidstrekken van de *big five* (negatieve affectiviteit, extraversie, openheid voor ervaringen, vriendelijkheid en consciëntieusheid), die duidelijk een erfelijke component hebben (Bouchard & Loehlin, 2001). Hier valt nog veel te onderzoeken.

In Deel 5, de epiloog, filosoferen de auteurs over de ethische en existentiële betekenis van veilige hechting, en leggen zij een link naar het werk van Rogers, het taoïsme en boeddhisme. Veilige hechting maakt ons veerkrachtig, daardoor zijn we in staat onszelf te ontplooien en kunnen we open staan voor anderen, zonder angst overspoeld of afgekeurd te worden. We kunnen onszelf als het ware ontstijgen. Ik vind dit een prachtig afrondend hoofdstuk, dat aanzet tot verder denken over de enorme betekenis van de recente inzichten.

Het boek staat vol met interessante feiten die direct herkenbaar zijn. Ik zie steeds cliënten voor me, wier klachten ik beter begrijp nu ik die in de hechtingscontext kan plaatsen. Dat is bijzonder voor een academisch boek zoals dit! Een aanrader voor mensen die graag het naadje van de kous willen weten en zeker voor supervisors, opleiders en onderzoekers. Het boek is inmiddels alweer een jaar oud, maar kan wat mij betreft nog jaren mee!

Karin Wagenaar

Literatuur

- Bouchard, T. J. & Loehlin, J. C. (2001). Genes, evolution and personality. *Behavior Genetics*, 31, 243-273.
- Johnson, S. M. (2004). *Creating connection: the practice of emotionally focused couple therapy*. New York: Brunner-Routledge.

Gewoon leven met ongewone handicaps: effectief begeleiden van mensen met een verstandelijke handicap met de B2-methodiek

Cor de Bode en Hans Bom (2008). Soest: Nelissen. 152 pp. €17,50. ISBN 978-90-244-17971.

Wat een sympathiek boekje, *Gewoon leven met ongewone handicaps*. Lichtvoetig maar zeker niet oppervlakkig, goed leesbaar maar niet gemakkelijk – als je je echt ter harte wil nemen wat de auteurs te berde

brenge. Het boek gaat over het effectief begeleiden van mensen met een verstandelijke handicap met de B2-methodiek; een aantal principes is echter ook heel bruikbaar in de GGZ met ‘moeilijke men-

sen', bijvoorbeeld de gedragsproblemen bij mensen met een ernstige persoonlijkheidsstoornis.

De B2-methode is ontwikkeld door beide auteurs, Bom en De Bode, en de naam 'B2' verwijst naar hun beider achternamen. Beide auteurs zijn opgeleid in de systeemtherapie en hebben grote ervaring in het werken met mensen met een verstandelijke handicap, de laatste jaren vooral als consulent bij vastgelopen situaties tussen bijvoorbeeld cliënt, team en ouders. Hun methode heeft een aantal uitgangspunten die bedrieglijk eenvoudig lijken, maar in hun toepassing soms een enorme attitudeverandering vereisen. Neem bijvoorbeeld meteen al het eerste uitgangspunt: mensen met een verstandelijke handicap zijn volwaardige, unieke individuen met dezelfde behoefte om zich te ontwikkelen en verwezenlijken als mensen zonder een handicap. Dit betekent dus dat een gebrek aan zinvolle activiteiten overdag (de auteurs pleiten ervoor om alle 'cliënten' zoveel mogelijk ook werk te laten doen, liefst betaald) kan leiden tot onvrede en gedragsproblemen. Het betekent ook dat uitgegaan wordt van het probleemoplossend vermogen van de cliënten zelf, en dat de cliënten dus betrokken worden c.q. aanwezig zijn bij alle gesprekken die over hen gaan. En dat is erg wennen voor teams die gewend zijn om allerlei besprekingen te wijden aan het moeilijke gedrag van cliënten. Toch blijkt uit de beschreven voorbeelden dat een gesprek met het team en de ouders in aanwezigheid van de cliënt, zelfs als deze slechts geringe verbale vaar-

digheden heeft, een keerpunt kan zijn in het moeilijke gedrag. Dit betekent niet dat de cliënten in alles hun zin krijgen, integendeel.

Een ander uitgangspunt is dat een verstandelijke handicap geen excuus is voor misdragingen en grensoverschrijdend gedrag, en dat een leeftijdsadequate benadering een voorwaarde is voor groei. Dit betekent dat cliënten serieus genomen worden maar ook aangesproken worden op hun gedrag en hun mogelijkheden om op een andere manier met onvrede om te gaan dan met slaan, schoppen of dingen vernielen.

Op grote kaarten met de vijf thema's lichaam, wonen, werken, vrije tijd en handicaps/gevolgen tekent en schrijft de cliënt samen met de begeleider hoe de cliënt verleden, heden en toekomst ziet en welke plannen en afspraken daaruit voortvloeien. Deze kaarten geven als een behandelplan richting aan de plannen van de cliënt zelf en de verwachtingen aan en van de begeleiding.

Als een situatie ernstig verstoord is geraakt – wat regelmatig gebeurt en kan leiden tot heftige conflicten in de driehoek cliënt-begeleiding-ouders – is het vaak eerst nodig om een of enkele gesprekken over de vastgelopen situatie te hebben. Met alle betrokkenen bij elkaar zitten, de cliënt het woord geven en betrekken bij het vinden van oplossingen voor het probleemgedrag, helpt vaak om te begrijpen hoe de handicap iedereen in de weg zit en kan helpen probleemgedrag om te buigen tot samenwerking.

De schrijvers waarschuwen dat het niet zo simpel is de methodiek toe te passen. Oefenen en herhalen, regelmatig intervisie houden, enthousiasme en doorzettingsvermogen zijn de ingrediënten waarmee

de B2-methodiek in de praktijk gebracht kan worden. 'En dan blijkt de hoogste berg slechts een verkeersdrempel te zijn.'

Moniek Thunnissen

Child anxiety disorders: a family-based manual for practitioners

Jeffrey J. Wood & Bryce D. McLeod (2008). New York/London: Norton. 274 pp. \$ 32,00. ISBN 978-0-393-70540-9.

Dit boek presenteert een gezinsgericht behandelmodel voor angststoornissen bij kinderen. Het eerste deel van het boek geeft een korte uiteenzetting over angststoornissen en een theoretische onderbouwing van het behandelmodel. Het overige driekwart van het boek vormt een gedetailleerd draaiboek van de ongeveer zestien sessies waaruit de interventie bestaat.

De Building Confidence Intervention, zoals de auteurs hun model noemen, is een poging om de cognitieve gedragstherapeutische behandeling van angst (Kendall, 1990; Scholing & Nauta, 2000; Barret e.a., 2000) te integreren met een gezinstherapeutische benadering. Zo'n integratie is een welkom streven. De CGT-behandeling van angststoornissen is een goed geprotocolleerde, evidence based behandeling waarvan de verschillende varianten relatief succesrijk zijn; verbeterpercentages

variëren van 50 tot 85% (Van der Toorn & Ferdinand, 2004). Ook gezinstherapeuten zouden aan een zo werkzame methode niet voorbij mogen gaan.

Tegelijkertijd echter ontbeert de CGT een ingang in de juist bij angst vaak zo in het oog lopende systemische component van de problematiek, waardoor systeemtherapeuten er niet mee uit de voeten kunnen. De standaardprotocollen spelen zich grotendeels af tussen kind en therapeut, met tussendoor een enkel instructiegesprek met ouders apart. Deze therapie lijkt bij angstige ouders minder effectief te zijn (Bodden e.a., 2008). Sommige programma's hebben een meer uitgebreide oudertraining toegevoegd. Uit (meta)onderzoek blijkt echter dat bij programma's met zo'n oudertraining niet altijd een beter resultaat wordt gemeten (Van der Toorn & Ferdinand, 2004; Bodden e.a., 2008). Is het betrekken van ouders of het gezin bij de behandeling van